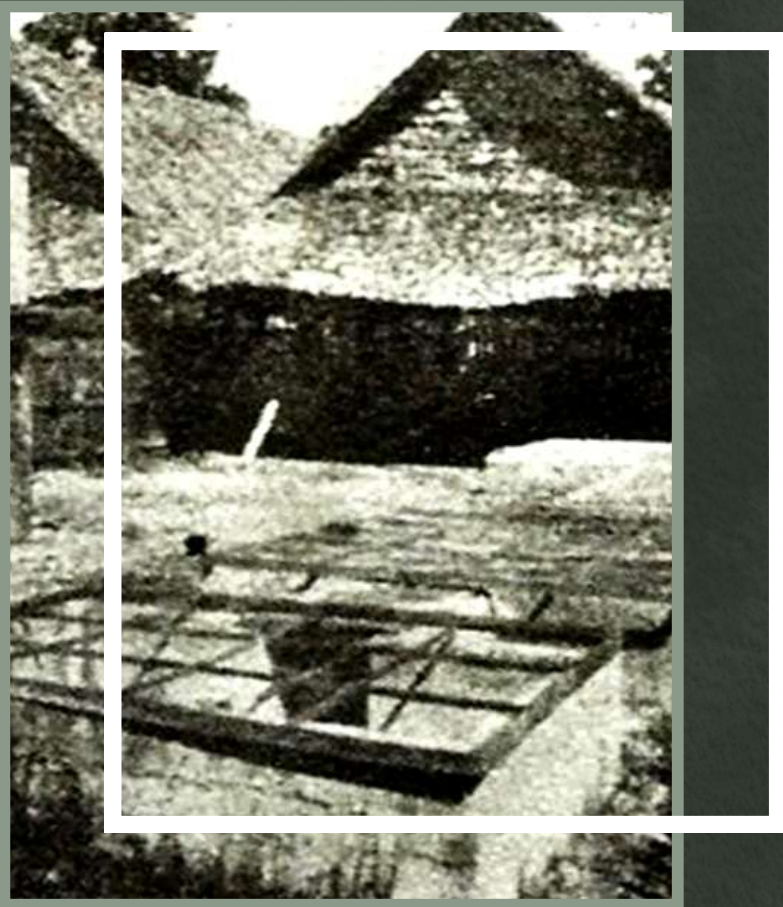
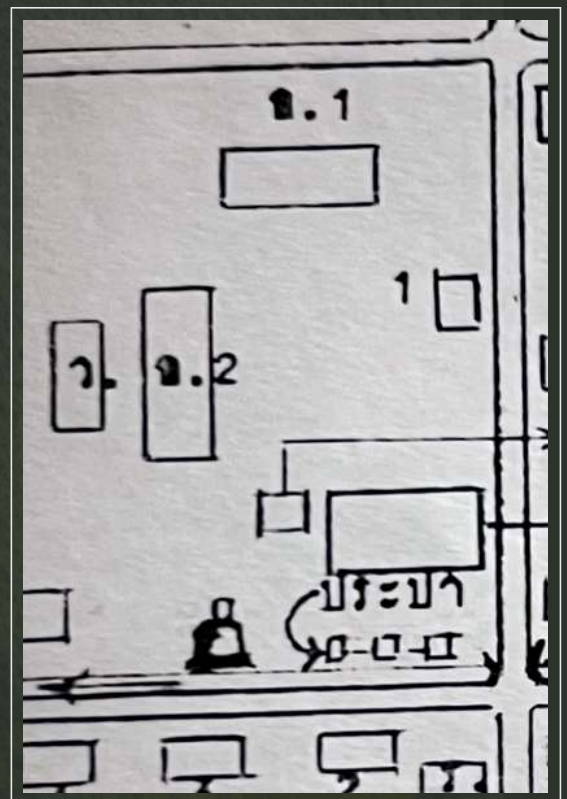

ที่กรองน้ำ ต้นกำเนิด ประปาแม่โจ้ แห่งแรก

ที่ทรงน้ำ ๓๓ ทำเนียบประปาแม่โจ้แห่งแรก

ทุกอย่างไม่จีรัง รากเหง้าแม่โจ้ควรอนุรักษ์ไว้ แม่ไม่เหลือซาก ให้เห็นในวันนี้ แต่แม่โจ้เรายังมีบุคคลรุ่นก่อนยังทันเห็น และบอกเล่าให้คนรุ่นหลังได้เห็นกัน ผ่านการถ่ายทอดของ ผศ.ดร.ธนิต มะลิสุวรรณ ศิษย์เก่าแม่โจ้ รุ่น ๒๐ และอดีตคณบดีคณะผลิตกรรมการเกษตร ซึ่งเป็นยุคที่ยังเห็นและได้ใช้ที่ทรงน้ำยุคแรกๆ

“เมื่อโครงการชลประทานเหมืองแม่แฝกดำเนินการเสร็จ งานหนึ่งที่พระช่วงฯมอบหมายให้นักเรียนทำคือการขุดลำเหมืองย่อยจากคลองส่งน้ำชลประทานซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของพื้นที่โรงเรียน เข้ามายังพื้นที่ของโรงเรียนผ่าน บ่อกรองน้ำดื่มและน้ำใช้ โรงอาหาร ใกล้กันมีบ้านพักอาจารย์บุญเลิศ อินทพันธ์ อาจารย์สอนภาษาอังกฤษ และอาจารย์เสาวรัง นิตยวรรณนะ ผ่านหอระฆัง เรือนชวะ และบ้านพักอาจารย์ใหญ่ (สร้างในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ สมัยศาสตราจารย์ ดร.พนม สมิตานนท์) แล้วไหลออกไปยังพื้นที่ไร่นาของ หมู่บ้านแม่โจ้ ต่อไป

ลำเหมืองย่อยดังกล่าวนี้ได้ใช้พลังนักเรียนในการขุด จากประตูคลองส่งน้ำใช้ฟอนของคลองชลประทานเหมืองแม่แฝก ขุดตรงเข้ามายังพื้นที่ของโรงเรียนและสถานีทดลองกสิกรรมภาคพายัพโดยใช้พลังนักเรียนทั้งหมดรุ่นนี้ (๒๔๗๗) รวม ๔๘ คน คลองมีขนาดกว้าง ๓ เมตร ลึก ๑.๕ เมตร เป็นรูปตัววี (V) มีประตูน้ำคอนกรีตเป็นระยะ รวม ๓ ประตู เพื่อกุดน้ำสู่คลองย่อยไปยังสถานที่ต่างๆได้ ใช้เวลาขุดคลองส่งน้ำนี้เดือนเศษ การทำงานร่วมกันเป็นการสร้างนิสัยความร่วมมือในการวางแผนงาน ความรับผิดชอบงาน ความเห็นัดเหนี่ยวระหว่างการดำเนินงาน ได้สร้างความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ต่างได้เรียนรู้นิสัยของเพื่อน จึงไม่มีใครเอาเปรียบกันหรือเห็นแก่ตัวในระหว่างการทำงาน

ที่ทรงน้ำ ฐานำเนิรประปาแม่โจ้แห่งแรก (ต่อ)

ระบบบ่อกกรองน้ำบริโศคและทำอาหารโรงครัวสำหรับนักเรียนแม่โจ้ สมัยคุณพระช่วงเกษตรศิลปการนั้น ต้องนับว่าน่าสนใจมาก แคระบบ คลองส่งน้ำผ่านพื้นที่ของสถานีสกรรรม ภาคพายัพ (สมัยนั้น) เข้ามายัง พื้นที่ของโรงเรียน ก็ตื่นเต็นดีใจกันมากแล้ว การที่อาจารย์ใหญ่ คุณพระช่วงนำนักเรียนทั้งหมด ทั้งหลักสูตร ปปท. และมีธมวิสามัญ เกษตรกรรมร่วมฝึกกำลังขุดลำเหมืองเพื่อจะได้นำมาใช้อุปโภคและ บริโศค นับเป็นเรื่องสำคัญมาก ได้ทั้งงาน พลังสามัคคี และประสบการณ์ ชีวิต ตรงแยกอาคารเรือนธรรมแม่โจ้ ๖๐ ปี ในปัจจุบันนั้น มีประตูน้ำปิด- เปิดได้ เพื่อยกระดับน้ำเมื่อต้องการนำน้ำดิบเข้ามายังถังกรองขนาดใหญ่ แบ่งเป็น ๓ ถังย่อย ถังแรก รับน้ำดิบจากท่อรับน้ำดิบมาพักไว้ แล้วส่งต่อ ไปยังถังที่สอง คือถังบ่อกกรองน้ำใส (ด้วยวัสดุกรองน้ำ) แล้วส่งน้ำใส สะอาดไปยังบ่อที่สาม ถือเป็นบ่อน้ำใช้บริโศคและอุปโภคได้ ระบบน้ำกรอง ทำานหมุนเวียนเช่นนี้จนมาถึงรุ่นพวกเราเข้ามาเรียนแม่โจ้ปีแรก พ.ศ.๒๕๔๘ (รุ่น ๒๐) บริเวณศูนย์กลางของการบริหารงาน อยู่ที่อาคาร อำนวยการ (เทพศาสตร์สถิตย) มีโรงอาหาร โรงครัว หอระชัง เรือนพัก ตรงหอระชังมีประตูน้ำอีกแห่ง ไขว้واب ชักผ้า หรือรดน้ำต้นไม้ มีถังน้ำฝนไว้ เป็นน้ำดื่ม น้ำในถังหมดก็ใช้น้ำกรองต่อไป

สมัยนั้น ยังไม่มีน้ำดื่มขวด หรือบรรจุถัง เราต้มน้ำระบบกรองอย่างนี้ ตั้งแต่แรกเข้าจนเรียนจบไปหลายต่อหลายรุ่น ระบบการเล่าเรียนยังยึด การทำงานหนัก งานรับผิดชอบ การฝึกความอดทน ไม่เกีย่งงาน แม้งาน บางอย่างอาจสกปรกก็ตาม อาหารการกินก็อาศัยผลผลิตจากแปลง เกษตร ก็อยู่ได้ แข็งแรงกันทุกคน จึงเห็นได้ว่านักศึกษาเกษตรนั้น อยู่กับ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่สะอาดบริสุทธิ์ ร่างกายมีความต้านทานต่อโรครักัย ไข้เจ็บสูง เราต้มน้ำกรองประจำวันกัน จนจบออกไป ไม่ปรากฏการเกิดเจ็บ ป่วยหรือล้มตายแต่ประการใด เรามีภูมิต้านทานในตัวเองสูงเกินกว่า โรครักัยไข้เจ็บจะเป็นอันตราย แม่โจ้มีวัฒนธรรมการดำรงชีวิตอยู่รอด ด้วยการปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติแวดล้อม และความอดทน”

รวบรวม/เรียบเรียงข้อมูล:

อนุสรณ์ วิจารณ์ปริชา นักวิชาการศึกษา กองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยแม่โจ้